

**ВПЛИВ РІЗНИХ ЧИННИКІВ НА
РЕЗУЛЬТАТ КОМАНДНОЇ ГРИ В
ГАНДБОЛІ
(НА ПРИКЛАДІ ГРАВЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ
ЖІНОЧОЇ СУПЕРЛІГИ)**

Виконав: студентка групи 6541м

Карашук А.С.

Керівник роботи:

к.н. ф.в.с., доц.

Посада, науковий ступінь, вчене звання

Кувалдіна О.В.

Гандбол є одним із популярних і видовищних видів командних спортивних ігор як в нашій країні, так і за її межами. Жіночі гандбольні клуби України беруть участь у змаганнях Жіночої Суперліги, Жіноча Вища ліга, Жіноча Перша ліга. Підготовка гандболісток до відповідальних змагань містить багато аспектів.

Спортивний результат залежить від багатьох чинників, таких як індивідуальні особливості спортсмена, ефективність тренувальної системи, технічні умови та соціально-економічні фактори. Зі зростанням конкуренції на міжнародній арені важливо не тільки удосконалювати методи тренування, а й оптимізувати управління підготовкою, щоб досягти високих результатів. Це передбачає комплексний підхід до аналізу результатів та постійну оцінку стану гравців.

Для досягнення високих результатів у гандболі необхідно використовувати аналітичні методи для збору інформації про гравців та клуби на змаганнях різного рівня. Такий підхід дозволяє провести детальний аналіз індивідуальних і командних досягнень, що сприяє покращенню поточної роботи та прийняттю обґрунтованих рішень щодо стратегії і тактики гри.

Таким чином, наукове управління тренувальним процесом, адаптація до умов боротьби та регулярний моніторинг результатів є ключовими аспектами для підвищення ефективності успішної діяльності та досягнення високих результатів.

Мета - визначити вплив різних чинників на результат командної гри в гандболі (на прикладі гравців Української жіночої суперліги).

Завдання дослідження:

1. На основі аналізу науково-методичної літератури розглянути сучасний стан змагальної діяльності в гандболі.
2. Визначити чинники, які впливають на результат командної гри у гандболі.
3. Охарактеризувати індивідуальні, групові та командні техніко-тактичні дії гандболісток ГК “Реал-МОШВСМ - ЦОП”.
4. Оцінити рівень психологічної підготовки гандболісток ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП”.

Об’єкт дослідження - змагальна діяльність в гандболі.

Предмет дослідження: показники змагальної діяльності гандболісток Української Жіночої Суперліги.

Методи досліджень: аналіз та узагальнення літературних джерел, експертна оцінка, опитування, педагогічне спостереження за техніко-тактичними діями гравців ГК “РЕАЛ - МОШВСМ - ЦОП” та методи математичної статистики.

Наукова новизна: було проведено експертну оцінку та визначено чинники, що впливають на результат командної гри в гандболі, охарактеризовано командні, групові та індивідуальні техніко-тактичні дії, оцінено рівень психологічної підготовки гандболісток ГК “РЕАЛ - МОШВСМ-ЦОП”.

Практичне значення: матеріали дослідження впроваджені у навчально-тренувальний процес ГК “РЕАЛ - МОШВСМ - ЦОП”.

Апробація результатів дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи представлені на наступних конференціях:

1. Міжнародна онлайн-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених "Розвиток фізичної культури та спорту: новітні виклики, проблеми та перспективи"(Миколаїв, 2022).
2. Міжнародна науково-практична конференція: “Дев’яності економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки”(Тернопіль, Україна - Ополе, Польща, 2024).

Організація дослідження

Дослідження проводилось на базі кафедри Теоретичних основ олімпійського та професійного спорту НУК, були залучені гравчині гандбольного клубу ГК “РЕАЛ - МОШВС-ЦОП”, а також гравчині європейського рівня, та висококваліфіковані тренери.

На першому етапі дослідження (вересень 2023 р. - січень 2024 р.) проводилось вивчення літературних джерел, та було визначено тему, мету і завдання дослідження.

На другому етапі дослідження (лютий - травень 2024 р.) проводилась експериментальна частина дослідження (експертна оцінка, опитування, педагогічне спостереження).

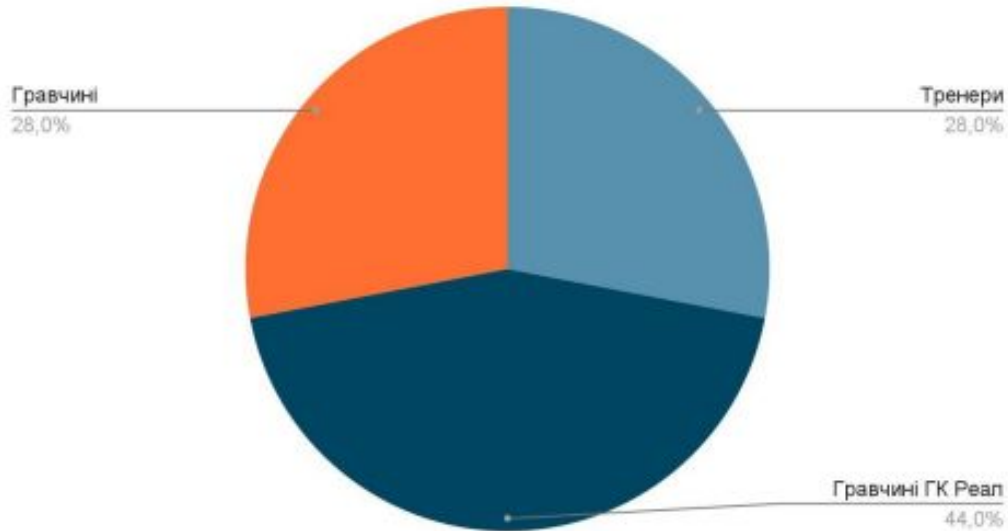
На третьому етапі дослідження (вересень 2024 р. - листопад 2024р.) проводиться аналіз отриманих даних та оформлення результатів дослідження, формування висновків та оформлення кваліфікаційної роботи магістра.

Експертна оцінка чинників, які впливають на результат командної гри у гандболі

Для проведення експертної оцінки чинників, що впливають на результат командної гри в гандболі, нами була розроблена анкета. Експертам було запропоновано оцінити за 10-бальною шкалою вагомість запропонованих чинників (1 найменш вагомий, 10 — найбільш вагомий), також в них була можливість додати інші важливі на їх думку компоненти. Анкета була розроблена за допомогою гугл-форм, та надіслана електронною поштою всім учасникам, які погодились взяти участь у даному дослідженні. Були залученні висококваліфіковані тренери, та гравці команди ГК “Реал”, які беруть участь у Жіночій Суперлізі чемпіонату України, і є призерами цього чемпіонату, а також гравці, які грають в європейських клубах.

Кількісний склад експертів.

Експерти

В дослідженні брали участь сім експертів, з них:

- висококваліфікованих тренерів - дві особи (28%),
- гравчині команди ГК “Реал” — три особи (44%),
- гравчині європейських клубів — дві особи (28%).

Експертна оцінка чинників, які впливають на результат командної гри у гандболі

Чинник	Середнє значення	Середнє квадратичне відхилення
1. Якість виконання індивідуальних техніко-тактичних дій гравців команди	8	1,91
2. Рівень психологічної підготовки команди (налаштування на гру, взаємодія між тренером та гравцями).	7,7	2,21
3. Якість виконання командних техніко-тактичних дій	7,3	1,89
4. Якість виконання групових технічно-тактичних дій	7,3	2,81
5. Практичні поради тренера	6	1,00
6. Швидкість темпу гри	3,9	0,90
7. Робота суддів	3,3	2,06
8. Місце проведення гри (домашні та виїзні тури)	2,1	1,07
9. Поведінка вболівальників	1,9	1,73

Узгодженість думок експертів була перевірена за допомогою коефіцієнта конкордації Кендалла.

$$W = \frac{12S}{m^2(n-1)}$$

де:

m - кількість експертів;

n - кількість ознак;

S – сума квадратів відхилень сум рангів, одержаних за кожною ознакою, від середньої суми рангів.

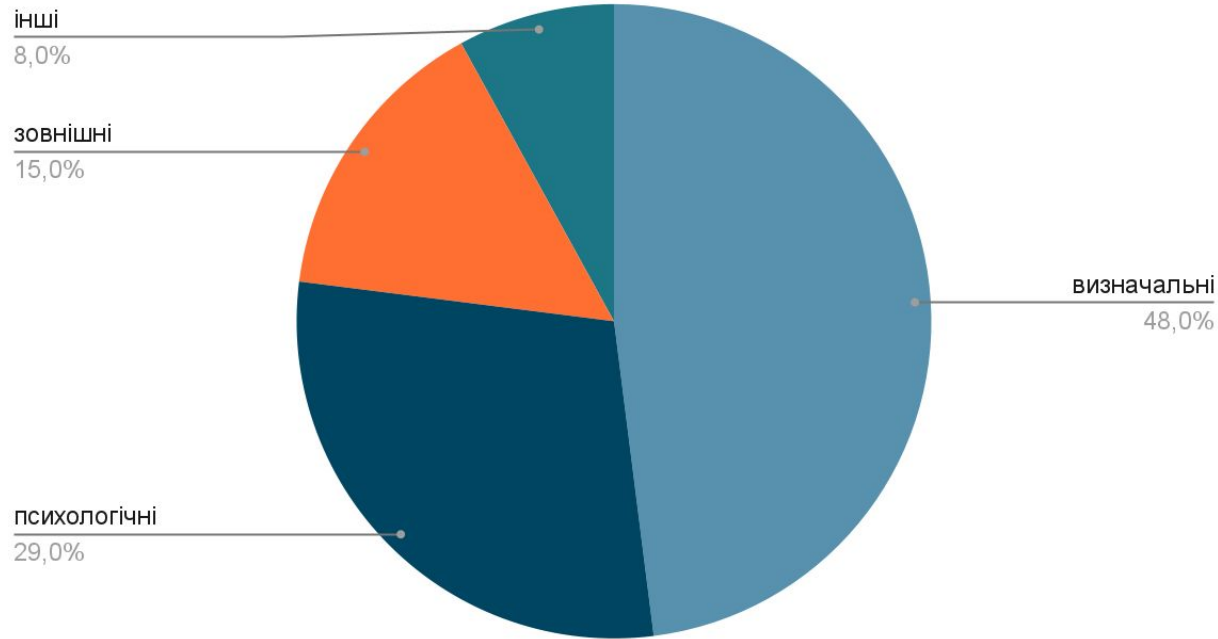
Коефіцієнт конкордації Кендалла $W=0,66$, що свідчить про достатню однорідність та узгодження думок експертів.

Статистична достовірність коефіцієнта конкордації перевірялась за допомогою χ^2 -критерію.

$$\chi^2 = m(n - 1)W$$

Розрахунковий $\chi^2_{\text{роз}} = 41,4$, критичний $\chi^2_{\text{кр}} = 16,92$ ($\alpha = 0,05$). Так як $\chi^2_{\text{роз}} \geq \chi^2_{\text{кр}}$, це свідчить, що значення коефіцієнта конкордації Кендалла статистично достовірне.

Чинники, які впливають на спортивний результат у гандболі

Отримані результати дають змогу виявити чотири групи чинників: **визначальні** (якість виконання індивідуальних, групових та командних техніко-тактичних дій - 22,6 балів або 48%), **психологічні** (рівень психологічної підготовки команди та практичні поради тренера - 13,7 балів або 29 %), **зовнішні** (робота суддів, місце проведення ігор, поведінка вболівальників - 7,3 бали або 15%) та **інші** (швидкість темпу гри - 3,9 бали або 8%).

Оцінка індивідуальних техніко-тактичних дій гандболісток ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” різних амплуа.

За весь Чемпіонат України з гандболу жіночої Суперліги сезону 2023/2024, були вивчені протоколи змагань та стенограми матчів (24 гри) які записував головний тренер ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” Гінкул В.М., ми підраховали статистику трьох лідерів команди різних амплуа (24 гри).

Лівий напівсередній (друга лінія) – Гінкул А.С. забила 180 голів зі 241 кидків по воротах (74,68% успішності).

Центральний гравець (друга лінія) – Божко А.В. забила 113 голів зі 132 кидків по воротах (85,6% успішності) .

Лівий крайній (перша лінія) – Переходова А.В. забила 74 голів зі 101 кидків по воротах (73,26% успішності).

Аналіз результативності кидків проводиться для кожного гравця протягом усього сезону, з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей, рівня командної підтримки та психологічної стійкості під час ігор проти суперників різної сили.

Таким чином, оцінка індивідуальних техніко-тактичних дій в нападі лідерів ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” показала, що, найрезультативніші є кидки з другої лінії атаки (85,6%) а найменша успішність спостерігається в атаках з першої лінії (73,26% успішності).

Оцінка групових техніко-тактичних дій гандболісток ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП”.

В результаті педагогічного спостереження за грою “Спартак - ШВСМ” - “Реал - МОШВСМ - ЦОП”, яка відбулася 29.09.2023 року, нами була підрахована загальна кількість групових техніко-тактичних дій, та відсоток успішності команди “Реал - МОШВСМ - ЦОП”: першої лінії атаки (кидок 6 м), другої лінії атаки (кидок 9 м), штрафні кидки (кидок 7 м). Дані цих розрахунків наведені в таблиці.

	Загальна кількість кидків	Кількість забитих м'ячів	Успішність, %
кидок 6 м	15	10	66,66
кидок 7 м	4	2	50
кидок 9 м	22	14	63,63
Всього	41	26	63,41

Підсумки спостереження матчу “Спартак - ШВСМ” - “Реал - МОШВСМ - ЦОП” показали, що найрезультативнішими є кидки з 6 м (66,66%), а найменша успішність спостерігається при кидках з 7 м (50 %). Це свідчить, про те, що для підвищення результативності кидка з 7м важливо працювати над кількома аспектами - удосконаленням техніки кидка, розвитку сили і вибухової швидкості, підвищення точності кидка, різноманітності кидка, психологічної підготовки та практики в умовах гри.

Оцінка командних дій ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” упродовж змагального сезону 2023/2024 чемпіонату України Суперліги.

Нами були проаналізовані протоколи змагань (загальна кількість 24) ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” чемпіонату України Суперліги упродовж сезону 20203/2024.

Результати виступів команд жіночої Суперліги упродовж сезону 23/24

Турнірне місце	Клуб	Виграш	Програш	Очки
1	“Галичанка”	16	2	48
2	“Карпати”	15	3	45
3	КЗ КОР “КОСФК”	12	6	36
4	“Спартак-ШВСМ”	11	7	33
5	“Реал-МОШВСМ-ЦОП”	4	14	11
6	“ДонДУВС-ДЮСШ4”	3	15	9
7	ДЮСШ №-1-ХНУ”	2	16	7

Система нарахування очок наступна:

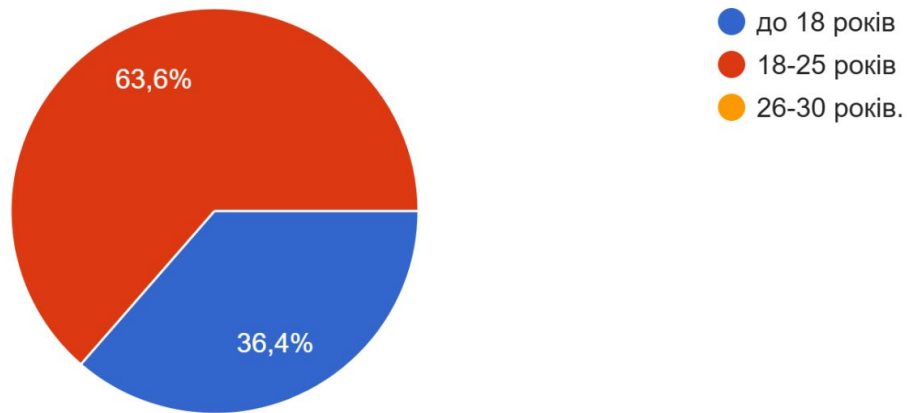
- виграш - 3 очка;
- програш - 0 очок.

За результатами виступів Чемпіонату України з гандболу жіночої Суперліги сезону 2023/2024 команда ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” посіла п’яте місце, набравши 11 очок. При чому, всього забитих - 474 м’яча, пропущених – 581 м’ячів. У порівнянні з лідером турнірної таблиці ГК “Галичанка”, забила – 588 м’ячів, пропустила – 381. Таким чином лідер забив на 19,4% м’ячі більше ніж ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” і пропустив на 34,4% м’ячів менше.

Психологічні чинники

Для визначення рівня психологічної підготовки команди нами була розроблена анкета за допомогою гугл-форм, та надіслана електронною поштою гандболісткам команди ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП”. Анкетування було анонімними і всі учасники добровільно погодились взяти у ньому участь. До анкетуванні було залучено 11 гандболісток, з них :

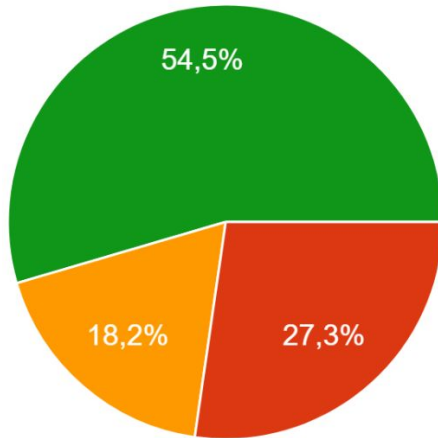
- 4 гандболісток (36,4%) - до 18 років;
- 7 гандболісток (63,6%) - 18-25 років.

Вік гандболісток, що брали участь в анкетуванні

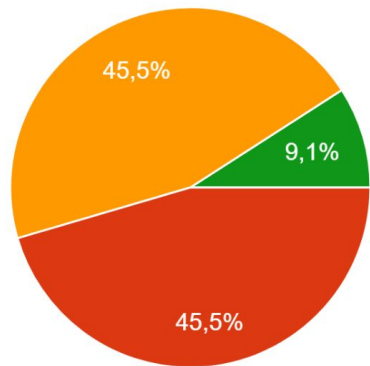
Учасниці мають наступний ігровий досвід

- 3 респонденти (27,3%) - 1-3 роки ігрового досвіду;
- 2 респонденти (18,2%) - 3-5 років ігрового досвіду;
- 6 респондентів (54,5%) - понад 5 років.

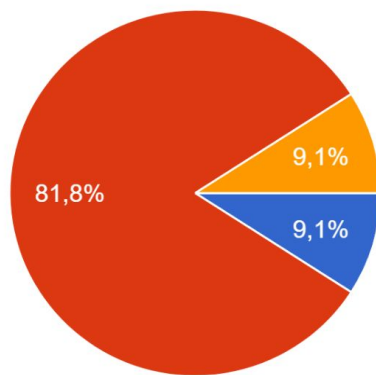
- менше 1 року
- 1-3 роки
- 3-5 років
- понад 5 років

Встановлено, що більшість учасниць анкетування команди ГК "Реал - МОШВСМ - ЦОП" (72,7%) мають ігровий досвід понад трьох років.

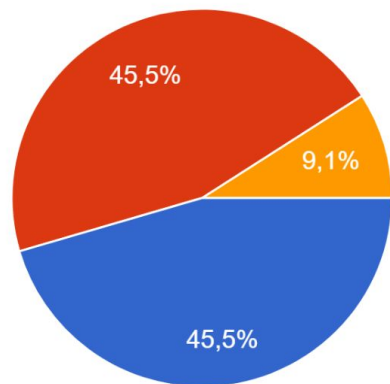
- дуже високий
- високий
- середній
- низький

Самооцінка рівня мотивації у спорті показала, що 5 гандболісток - (45,5%) мають високий рівень мотивації у спорті, 5 гандболісток - (45,5%) мають середню рівень, та 1 гандболістка - (9,1%) низький. Тобто 54,6% гандболісток мають середній та низький рівень мотивацію до занять спортом.

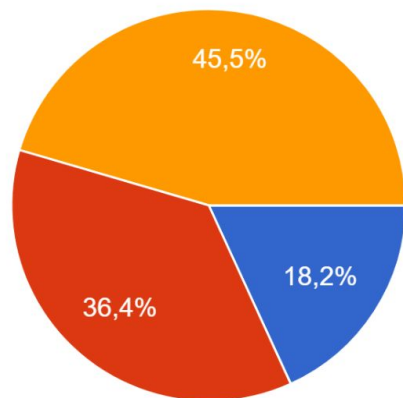
- дуже комфортно
- комфортно
- скоріше некомфортно
- зовсім не комфортно

Оцінка відчуття комфортності під час ігор у складі команди показала, що 10 учасниць (90,9%) відчувають себе комфортно, одна учасниця (9,1%) - скоріше не комфортно.

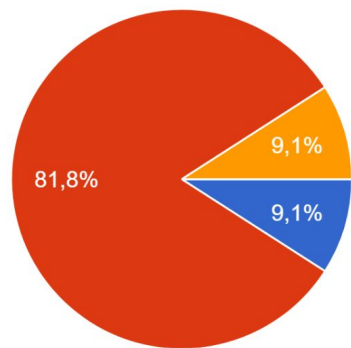
- завжди
- часто
- іноді
- ніколи

10 гандболісток (91%) часто відчують підтримку від товаришів по команді, тільки одна гравчиня (9,1%) іноді відчуває підтримку. Це свідчить про високий рівень підтримки та взаємодії між гравчинями команди.

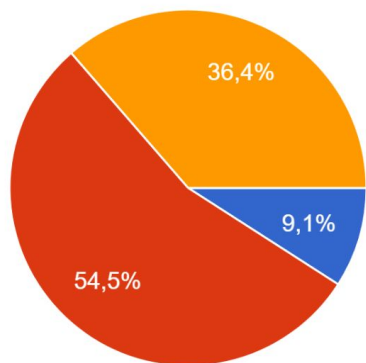
- завжди
- часто
- іноді
- ніколи

54,6% гандболісток часто відчують тривогу та страх перед змаганнями. 45,5% гравчинь тільки іноді відчувають тривогу та страх перед змаганнями. Шляхи зниження тривожності у спорті досягається за допомогою техніки дихання, візуалізації успіху, позитивного мислення, поступового виклику до стресових ситуацій та підтримки з боку тренера і команди.

- дуже задоволена/ний
- задоволена/ний
- скоріше незадоволена/ний
- зовсім незадоволена/ний

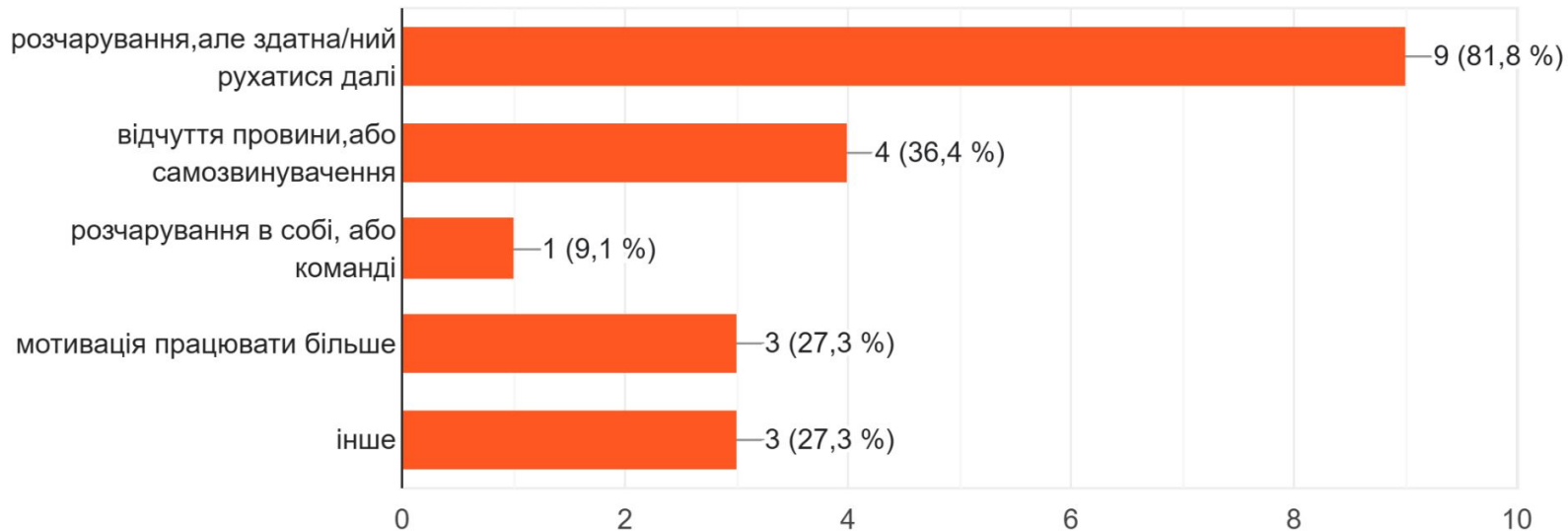
10 гандболісток (90,9 %) задоволені рівнем комунікації всередині команди.

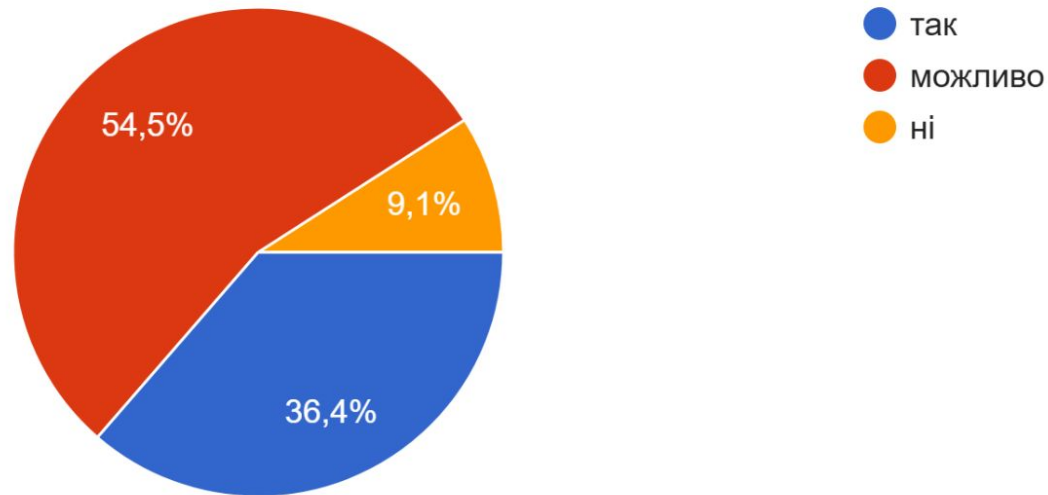

- дуже задоволена/ний
- задоволена/ний
- скоріше незадоволена/ний
- зовсім незадоволена/ний

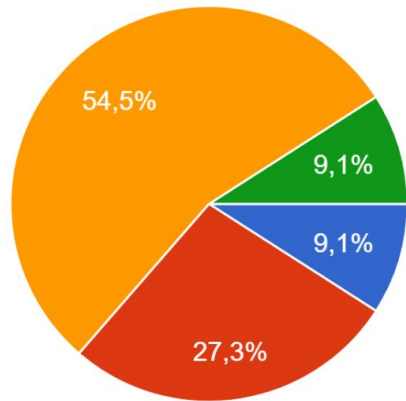
63,6% гандболісток задоволені власним розвитком у гандболі, але 36,4% - скоріше не задоволені власним розвитком у гандболі.

Під час поразки 81,8 % гандболісток відчувають розчарування, 36,4% - відчувають провину, та лише у 27,3% виникає бажання працювати більше.

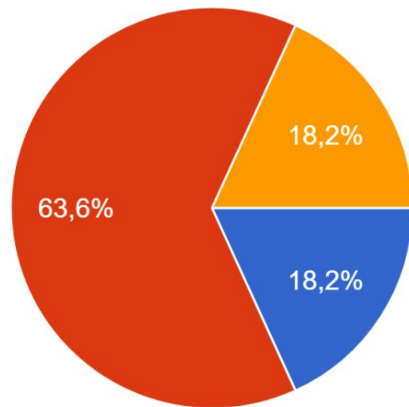

10 гандболісток (90,9%) зазначили, що їм скоріше потрібні регулярні тренінги з психологом для підвищення рівня психологічної стійкості у команді, і лише (9,1%) 1 гандболістка вказує на те, що тренінги їй не потрібні.

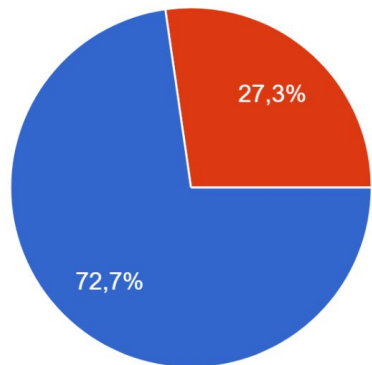
- повністю довіряю
- переважно довіряю
- іноді маю сумніви
- не довіряю

63,6% гандболісток мають сумніви щодо довіри до тренера, 36,4% - переважно довіряють.

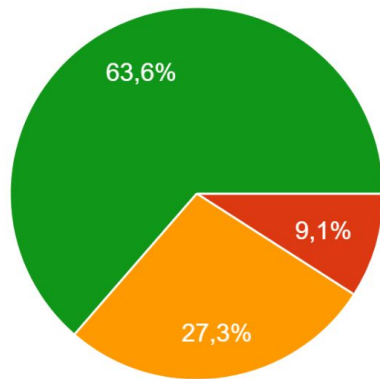
- так
- ні
- іноді

63,6 % гандболістки зазначили, що вживання тренером ненормативної лексики не є коректним під час всього змагального та тренувального періоду.

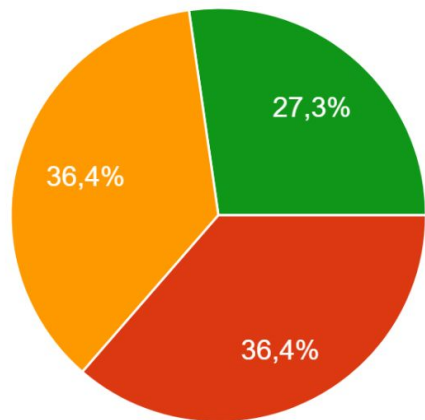
- дуже важлива
- переважно важлива
- скоріше не важлива
- зовсім не важлива

72,2% гандболісток зазначили, що практична (психологічна) настанова тренера є дуже важливою під час ігор.

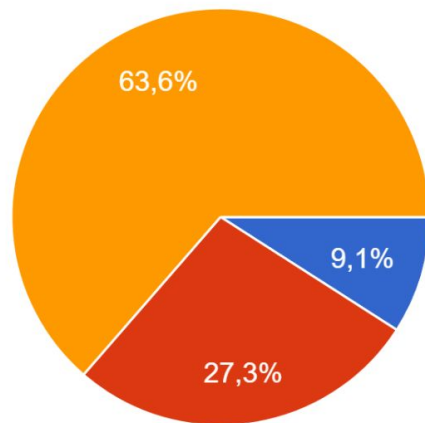
- постійно
- час від часу
- рідко
- ніколи

90,9 % гандболісток зазначили, що вони ніколи або дуже рідко обговорюють особисті цілі або проблеми з тренером, що негативно впливає на взаєморозуміння між тренером та гравцями.

- постійно
- час від часу
- рідко
- ніколи

72,8% гандболісток зазначили, що обговорення тренера з командою психологічних аспектів відбувається рідко, та 3 гандболістки 27,3% - ніколи. Можемо зробити висновок - комунікації між тренером та гравцями немає.

- дуже позитивний
- позитивний
- нейтральний
- негативний

63,6% гандболісток вказали, що загальний вплив тренера на психологічну атмосферу у команді є нейтральним.

ВИСНОВКИ

1. Гандбол — популярна й видовищна командна гра як в Україні, так і за її межами. Українські жіночі клуби змагаються в Суперлізі, Вищій, Першій та Дитячій лігах. Змагальна діяльність у гандболі є комплексним процесом, що охоплює фізичну, техніко-тактичну, психологічну та інші види підготовки. Вона сприяє розвитку гравців і команд, популяризації спорту та досягнення високих результатів. Ефективність такої діяльності залежить від багатьох факторів, зокрема мотиваційного клімату, правильної організації підготовки та адаптації тренувального процесу до сучасних умов. Успіх у цьому виді спорту вимагає системного підходу до управління підготовкою, що враховує як індивідуальні особливості спортсменів, так і зовнішні умови. Основним завданням у розвитку сучасного гандболу є оптимізація тренувального процесу через науково обґрунтоване управління багаторічним спортивним вдосконаленням спортсменів.

2. В результаті експертної оцінки були виявлені дев'ять чинників, що впливають на результат командної гри у гандболі, які ми об'єднали у чотири групи: визначальні (якість виконання індивідуальних, групових та командних техніко-тактичних дій - 22,6 балів або 48%), психологічні (рівень психологічної підготовки команди та практичні поради тренера - 13,7 балів або 29 %), зовнішні (робота суддів, місце проведення ігор, поведінка вболівальників - 7,3 бали або 15%) та інші (швидкість темпу гри - 3,9 бали або 8%).

3. Аналіз індивідуальних техніко-тактичних дій в нападі гравчинь ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” показав, що,

найрезультативніші є кидки з другої лінії атаки (85,6% успішності), а найменша успішність спостерігається в атаках з першої лінії (73,26%). Аналіз групових техніко-тактичних дій на прикладі гри “Спартак - ШВСМ” - “Реал - МОШВСМ - ЦОП” показав, що найрезультативніші дії ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” є кидки з ближньої лінії атаки (66,66% успішності), а найменша успішність спостерігається в кидках з 7 м (50%). Аналіз командних техніко-тактичних дій показав, що за результатами виступів Чемпіонату України з гандболу жіночої Суперліги сезону 2023/2024 команда ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” посіла п’яте місце. При чому, всього забитих - 474 м’яча, пропущених – 581 м’ячів. У порівнянні з лідером турнірної таблиці ГК “Галичанка”, забила – 588 м’ячів, пропустила – 381. Таким чином лідер забив на 114 м’ячі більше ніж ГК “Реал - МОШВСМ - ЦОП” і пропустив на 200 м’ячів менше.

4. 63,6% гандболісток задоволені власним розвитком у гандболі, 45,5% мають високий рівень мотивації у спорті, 90,9% - задоволені рівнем комунікації всередині команди, 91% відчують підтримку від товаришів по команді, 90,9% - почувають себе комфортно. Але 54,6% гандболісток часто відчують тривогу та страх перед змаганнями, під час поразки 81,8 % гандболісток відчують розчарування та провину, 90,9% зазначили, що їм потрібні регулярні тренінги з психологом для підвищення рівня психологічної стійкості у команді. Хоча 72,2% гандболісток зазначили, що практична (психологічна) настанова тренера є дуже важливою під час ігор. Але в той же час 63,6% гандболісток мають сумніви щодо довіри до тренера, 90,9 % вважають, що вони дуже рідко обговорюють особисті цілі або проблеми з тренером, 72,8% зазначили, що тренер дуже

рідко обговорює з командою психологічні аспекти гри (управління емоціями, подолання стресу та інш.), 63,6% оцінили загальний вплив тренера на психологічну атмосферу у команді, як нейтральний, а 63,6 % гандболісток зазначили, що вживання тренером ненормативної лексики є некоректним під час всього змагального та тренувального періоду.